

Happy Package : Happiness you can touch ความสุขที่สัมผัสได้จากการพัฒนาคุณภาพชีวิตในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย

๑. ที่มาและความสำคัญในการจัดทำองค์ความรู้

กรมการพัฒนาชุมชน ประกาศนโยบายการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนภายใต้ยุทธศาสตร์แห่งความสุขของ คน พช. (Happiness Strategy) เพื่อขับเคลื่อนภารกิจของรัฐบาล ภารกิจกรมการพัฒนาชุมชน และภารกิจพื้นที่ ในลักษณะการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมเป็นหุ้นส่วน สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย ได้นำนโยบายสู่การปฏิบัติโดยนำแนวทาง CDD MOVE การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แห่งความสุขกำหนดเป้าหมาย กำหนดพื้นที่ดำเนินการ ใช้ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.๒ค) มาเป็นเครื่องมือสร้างกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ครัวเรือน โดยทดลองใช้กระบวนการคืนข้อมูลสู่ชุมชน ใช้ Mind Map เป็นเครื่องมือจัดหมวดหมู่ตัวชี้วัดเพื่อสื่อสารความเข้าใจร่วมกัน ๒ ทาง และใช้เป็นข้อมูลกำหนดแผนกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ณ บ้านดงเจริญ หมู่ที่ ๙ ตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย (หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี และหมู่บ้านสาธิตเกษตร)

เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ ได้จัดให้มีการถอดบทเรียนหลังจากทดลองกระบวนการคืนข้อมูลสู่ชุมชน พบว่าชุมชน ตื่นตัวกับข้อมูลที่ได้รับ จึงส่งผลให้มีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมการพัฒนา ชุมชนรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของที่ต้องแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหา สังเกตได้จากการรับฟัง การแสดงความคิดเห็น และความสุขที่สัมผัสได้จากรอยยิ้มเมื่อมีกิจกรรมการแก้ไขปัญหา ประเด็นสำคัญ คือ **เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สื่อสารในเวที** ทำให้ผู้รับสารเข้าใจตัวชี้วัดต่างๆ ได้ง่ายขึ้น คือ หมวดหมู่ของข้อมูลที่คณะทำงาน เรียกรวมกันว่า **“รูปแบบแห่งความสุข หรือ Happy Package”** ซึ่งเป็นการจัดหมวดหมู่ข้อมูลให้จำได้ง่าย เห็นภาพร่วมกันของวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการแสดงหมวดหมู่ข้อมูลและหากิจกรรมพัฒนา เพื่อนำไปสู่ชุมชนแห่งความสุข ต่อจากนั้น จังหวัดได้จัดทำแนวทางและกระบวนการส่งมอบให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน นำไปต่อยอด สื่อสารในเวทีการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้านเป้าหมาย ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๑๘ หมู่บ้าน ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น คือ มีกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมภายใต้หมวดหมู่ต่างๆ ทั้งในลักษณะการแก้ปัญหา การต่อยอดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นรูปธรรมของการสร้างความสุขมวลรวมชุมชนให้เพิ่มขึ้น ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นที่มาขององค์ความรู้ คือ การกำหนดหมวดหมู่หรือประเด็นการพัฒนาแห่งความสุข ภายใต้ชื่อ **Happy Package : Happiness you can touch** ความสุขที่สัมผัสได้จากการพัฒนาคุณภาพชีวิตในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไขปัญหา

ปัญหาที่พบก่อนที่จะมีการจัดทำองค์ความรู้ คือ

๑) การแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แห่งความสุข “ชุมชนมีความสุข เรา พช.จึงจะมีความสุข” ความท้าทายภายใต้ปริมาณงาน

๒) เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนสะท้อนผลการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชน หลายๆ งานยังไม่มีรูปแบบแนวทางหรือกระบวนการที่สามารถเป็นแบบอย่างวิธีปฏิบัติงานที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบหรือวิธีการสื่อสารการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๓) การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีเกณฑ์ที่นำไปใช้เพื่อประเมินการจัดระดับการพัฒนาหมู่บ้าน การประเมินวัดความสำเร็จ หลากหลายเกณฑ์ เช่น เกณฑ์ประเมินหมู่บ้าน ๖x๒ เกณฑ์การประเมินการพัฒนาหมู่บ้าน ๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด การประเมินความอยู่เย็น เป็นสุข (GVH) ๖ องค์ประกอบ ๑๘ ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดผลสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ปี ๒๕๖๒ ๓ ด้าน ๑๒ ตัวชี้วัด ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชน จปฐ. ๕ หมวด ๓๓ ตัวชี้วัด ข้อมูล กชช.๒ ค. ๗ หมวด ๓๓ ตัวชี้วัด ซึ่งแต่ละเกณฑ์จะมีกิจกรรมที่ขับเคลื่อนในหมู่บ้านเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ เมื่อนำไปสื่อสารสร้างความเข้าใจร่วมกับชุมชน จึงทำให้เกิดการสื่อสารการพัฒนาที่แยกส่วนตามเกณฑ์ตัวชี้วัดต่างๆ ทำให้บางตัวชี้วัดที่สำคัญๆ ถูกละเลย ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ อีกทั้ง การสื่อสารเพื่อการพัฒนาจึงไม่เห็นรูปแบบการแก้ไขปัญหาและการกำหนดวิธีการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม

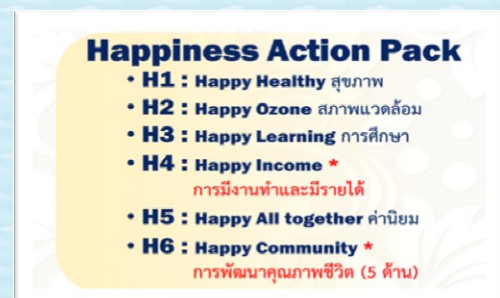
แนวทางแก้ไขปัญหา

๑) การแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ภายใต้ “โครงการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนเชียงรายสู่วิถีชีวิตแห่งความสุข” โดยการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อเชื่อมโยงรูปแบบการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์กับกระบวนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ก่อให้เกิดเป็นกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมของการสร้างความสุขมวลรวมชุมชนให้เพิ่มขึ้น ทั้งความสุขของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน

๒) การสังเคราะห์ความรู้ ออกแบบแนวทาง กระบวนการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง วิพากษ์แนวทาง และสื่อสาร วิธีการขับเคลื่อน การแสดงบทบาทสมมติ การจัดเวทีชุมชนเพื่อให้อย่างมั่นใจ ให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทุกคนนำไปปรับกระบวนการในระดับพื้นที่ ตลอดจนลงนามคำรับรองการปฏิบัติราชการ และถอดองค์ความรู้รายบุคคลหลังจากที่นำไปขับเคลื่อน

๓) การกำหนดหมวดหมู่หรือประเด็นการพัฒนา (Happy Action Pack) จากการเปรียบเทียบรายละเอียดเกณฑ์ชี้วัด เกณฑ์การประเมินการพัฒนาหมู่บ้าน และสังเคราะห์เป็นประเด็นการพัฒนา “Happy Action Pack” จำนวน ๖ ประเด็น เรียกว่า Happy Package

๓. ประโยชน์ขององค์ความรู้

๑) เป็นวิธีการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยขยายผลการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดรายละเอียดกระบวนการงานให้ชัดเจน กำหนดประเด็นการสื่อสารที่เห็นภาพ กิจกรรมการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมของการสร้างความสุขมวลรวมให้เพิ่มขึ้น และทำความเข้าใจได้ตรงกัน

๒) เป็นแนวทาง กระบวนการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์และข้อมูลเพื่อการสื่อสารสร้างความเข้าใจร่วม เรียกว่า Happy Action Pack หรือประเด็นการพัฒนา ซึ่งมี ๖ ประเด็น ซึ่งรวบรวมมาจากตัวชี้วัดและสังเคราะห์จากกิจกรรมการพัฒนาภายใต้ตัวชี้วัด เมื่อผู้สื่อสารและผู้รับสารเข้าใจร่วมกันก็เกิดความสุขในการพัฒนาร่วมกัน

- ๓) เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนกับชุมชน
- ๔) เป็นเครื่องมือของนักพัฒนามืออาชีพ นักยุทธศาสตร์สร้างความสุขสู่ประชาชนกับการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชน การนำข้อมูลชุมชนสู่การพัฒนา โดยเชื่อมโยงทุกตัวชี้วัดสู่การปฏิบัติและถ่ายทอด

๔. เทคนิคในการปฏิบัติงาน

๑) ศิษยายุทธศาสตร์การสร้างความสุขสู่ชุมชน (CDD MOVE การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แห่งความสุข) ปักธงการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนในพื้นที่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง การแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ภายใต้โครงการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนเชียงราย สู่วิถีชีวิตแห่งความสุข (Happiness you can touch: Happiness Chiangrai) เพิ่มเติมประเด็นกระบวนการเรียนรู้การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ กำหนดกิจกรรมการพัฒนามาความสุขสู่ชุมชน ในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนชีวิตและแผนชุมชน มุ่งเป้าหมายสานต่องานเดิม เพิ่มเติมความสุข

๒) กำหนดวิธีการพัฒนางาน โดยการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน ๑๘ อำเภอ เพื่อวางประเด็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ “ความสุขที่สัมผัสได้จากการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” ให้เป็นกระบวนการเดียวกันกับกิจกรรมส่งเสริมการจัดทำแผนชีวิตและแผนชุมชน และกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

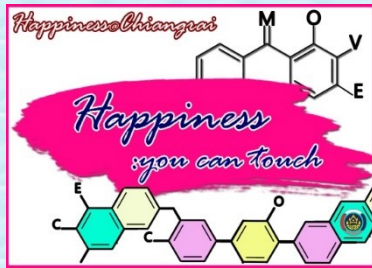
๓) การจัดหมวดหมู่และสังเคราะห์องค์ความรู้ โดยการเทียบเกณฑ์การประเมิน เกณฑ์ชี้วัดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น เกณฑ์ประเมินหมู่บ้าน ๖x๒ เกณฑ์การประเมินการพัฒนาหมู่บ้านตัวชี้วัดกระทรวงมหาดไทย ๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด การประเมินความอยู่เย็น เป็นสุข (GVH) ๖ องค์ประกอบ ๑๘ ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดผลสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ปี ๒๕๖๒ (Change อธิปไตยการพัฒนาชุมชน) ๓ ด้าน ๑๒ ตัวชี้วัด ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชน จปฐ. ๕ หมวด ๓๑ ตัวชี้วัด ข้อมูล กชน.๒ ค ๗ หมวด ๓๓ ตัวชี้วัด เพื่อสื่อสารภาพรวมในการพัฒนาในหมวดต่างๆ จำนวน ๖ หมวด ภายใต้ชื่อ Happy Package หรือเป็นประเด็นการพัฒนา ดังนี้

Happy Package ประเด็นการพัฒนา ----- ความสัมพันธ์	H1 Happy Healthy	H2 Happy Ozone	H3 Happy Learning	H4 Happy Income	H5 Happy All together	H6 Happy Community
ตัวชี้วัด ๖x๒		ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ด้านการเรียนรู้	ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด	ด้านการเรียนรู้ ด้านการเอื้ออารีต่อกัน	
ตัวชี้วัด กระทรวงมหาดไทย ๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด		ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ด้านการเรียนรู้	ด้านเศรษฐกิจ		ด้านจิตใจและสังคม
ตัวชี้วัด GVH ๖ องค์ประกอบ ๑๘ ตัวชี้วัด	การมีสุขภาพ	การมีสภาพแวดล้อมที่ดีมีระบบนิเวศที่สมดุล		เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งเป็นธรรม	ครอบครัวอบอุ่นเป็นชุมชนประชาธิปไตยมีธรรมาภิบาล	ชุมชนมีการบริหารจัดการชุมชนดี
ตัวชี้วัด จปฐ. ๕ หมวด ๓๑ ตัวชี้วัด	หมวดสุขภาพ	หมวดสภาพแวดล้อม	หมวดการศึกษา	หมวดการมีงานทำและรายได้	หมวดค่านิยม	
ตัวชี้วัด กชน.๒ค. ๗ ด้าน ๓๓ ตัวชี้วัด	สุขภาพและอนามัย	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ความรู้และการศึกษา	สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งชุมชน	โครงสร้างพื้นฐาน / ความเสี่ยงชุมชนและภัยพิบัติ
ตัวชี้วัด ๓ ด้าน ๑๒ ตัวชี้วัด	ยั่งยืน ความสุขมวลรวมเพิ่มขึ้น			มั่นคง เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง		มั่นคง ชุมชนพึ่งตนเองได้

๔) การเชื่อมโยงองค์ความรู้สู่วิธีการปฏิบัติ

แจ้งแนวทางและกระบวนการขับเคลื่อนให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดำเนินการขับเคลื่อนร่วมกับกิจกรรมตามยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน ปี ๒๕๖๒ โดยเฉพาะการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และถอดองค์ความรู้การขับเคลื่อนรายบุคคล

๕) การติดตามสนับสนุนและการประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อน

๖) การจัดการความรู้หลังการปฏิบัติงาน

- ๑) จัดให้มีการจัดการความรู้หลังการปฏิบัติงาน (AAR)
- ๒) การพิจารณาและกลั่นกรององค์ความรู้รายบุคคล
